

M a n d á t

Odborné komise pro rodinnou politiku

Preambule

Podpora rodin patří mezi nejdůležitější celospolečenské priority. Podoba současné rodiny je velmi různorodá, je podmíněna kulturou, hodnotami, tradicí i pestrými životními drahami jejích členů a zároveň se v čase dynamicky proměňuje. Funkční rodinná politika státu musí dále reflektovat, že během životního cyklu rodiny se mění podmínky soužití a formy péče o členy rodiny, a tím vznikají různé potřeby rodin.

Cílem rodinné politiky je vytvářet rodinám takové prostředí, ve kterém mohou svobodně volit formy rodinného života a odpovědně naplňovat svá rozhodnutí týkající se rodinných hodnot, cílů, funkcí a péče o závislé členy. Důraz na tyto hodnoty je v době atomizované, kompetitivní a výkonnostní společnosti důležitou protívahou světa peněz a individualizmu. Rodinná politika státu nesmí preferovat konkrétní formy rodiny, ale s respektem k rozmanitosti podporovat všechny její funkční podoby.

Záměr a poslání

Odborná komise pro rodinnou politiku (dále jen „Odborná komise“) se ustavuje pro zhodnocení současného stavu podpory rodin a vytvoření návrhu konkrétních opatření, která mají zlepšit postavení rodiny ve společnosti s ohledem na demografickou, sociální a ekonomickou situaci, a pro participaci na dlouhodobém a komplexním rámci rodinné politiky ČR.

Odborná komise bude usilovat o návrhy opatření k cílené, účinné a dlouhodobě udržitelné podpoře rodin s respektem k rozličné hodnotové orientaci rodin, v souladu s politikou rovných příležitostí a principy finanční udržitelnosti. Zvláštní důraz bude Odborná komise klást na podporu rodin s členy závislými na péči druhé osoby, což jsou rodiny s dětmi, rodiny se závislými seniory a rodiny pečující o osoby se zdravotním postižením.

Odborná komise vzniká za účelem nalezení široké shody o budoucím směřování podpory rodin v České republice. Stálými členy Odborné komise se proto stávají odborníci z relevantních oborů, jako je například demografie, sociologie a ekonomie atd. Dále pak zástupci MPSV, MŠMT, MZ, Ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu, Českého statistického úřadu a Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí apod. Přidruženými členy budou zástupci dalších relevantních rezortů, koaličních i opozičních stran zastoupených v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky, sociálních partnerů, zástupci krajů, zástupci Svazu měst a obcí, zaměstnavatelských sdružení a také relevantních občanských a profesních uskupení.

Odborná komise povede otevřenou a konstruktivní debatu o optimálním směřování podpory rodin v ČR, která vyústí v návrh budoucí koncepce rodinné politiky. Neopominutelným cílem Odborné komise při vytváření návrhů opatření na podporu rodin v ČR je hledání široké podpory napříč politickým spektrem i u odborné veřejnosti tak, aby byla zajištěna kontinuita a dlouhodobost navrhovaných opatření, což jsou základní předpoklady jejich efektivního působení.

Základní principy rodinné politiky

Rodinná politika vlády ČR má vycházet z následujících principů:

- Solidarita je základním principem směřování rodinné politiky. Solidarita nepečujících s pečujícími, solidarita mezigenerační, solidarita mezi ženami a muži, solidarita s ohroženou nebo neúplnou rodinou.
- Všechna opatření, která se dotýkají rodiny s dětmi, musejí vždy respektovat nejlepší zájem dítěte.
- Podoba soužití osob v domácnosti je rozhodnutím rodiny, ne státu. Nelze preferovat konkrétní vybraný model rodiny.
- Podpora rodiny musí být atraktivní pro všechny sociální vrstvy.
- Podpora soudržné společnosti – nastavení rodinné politiky nesmí přispívat k prohlubování sociálních nerovností a rozdílů ve společnosti.
- Podpora vytváření vhodných socioekonomických podmínek pro fungování rodiny. Minimalizovat rozměr finančního hlediska při reprodukčním plánování rodiny a současně směřovat k prevenci zásadního ekonomického propadu při zakládání rodin.
- U žen nemá docházet k eticky problematické vynucené volbě mezi pracovním trhem a početím dítěte.
- Prorodinná, propopulační politika nejen cíleně odstraňuje negativní vlivy, se kterými se rodiče potýkají při zakládání nových rodin, ale také aktivně podporuje rodiny s malými dětmi. Jedině tak lze minimalizovat dlouhodobě nepříznivý demografický vývoj v ČR. S ohledem na důraz na solidární a průběžné sociální systémy je vyrovnaný a trvale udržitelný vývoj populace žádoucí.
- Účinná podpora ohrožené rodiny a důraz na prevenci ohrožené rodiny (rodinné poradenství, depistáž, inkluzivní školství, terénní služby pro rodiny aj.). Investice do dětí na začátku jejich životní dráhy jsou efektivnější než investice do vyrovnávacích, ochranných a nápravných opatření v pozdějších fázích životní dráhy.
- Důraz na robustní veřejný páteří systém péče hrazený z veřejných zdrojů (např. kvalitní a ekonomicky a geograficky dostupný systém veřejných předškolních zařízení).
- Respekt ke kulturní diverzitě, rodinné tradici, rozdílným hodnotám a pestrosti životních drah.
- Podpora genderové rovnosti a sladování rodinného a profesního života.
- Posilování společnosti přátelské rodině a růstu prestiže rodiny.
- Trvalá udržitelnost – systém prorodinných opatření musí být nastaven tak, aby byl účinný a zároveň ekonomicky dlouhodobě udržitelný.
- Rodinnou politiku určuje a garantuje stát. Přesto v rámci principu subsidiarity je žádoucí cíleně rozvíjet systém podpory rodin i na úrovni, která je jim nejbližší, tj. na úrovni krajů a obcí.

Očekávané výstupy

- Odborná komise provede základní identifikaci současných témat a problémů ve vazbě na rodinu, určí priority a postupy a zpracuje plán práce z hlediska dlouhodobých, střednědobých a krátkodobých cílů, včetně časového harmonogramu a návrhů zadání výzkumných studií.

- Odborná komise bude také předkládat a průběžně publikovat dílčí výstupy zaměřené na jednotlivé oblasti a témata rodinné politiky zpracované v průběhu řešení dílčích cílů programu Odborné komise.
- Odborná komise zpracuje Koncepti rodinné politiky s návrhem rámce pro rodinnou politiku v ČR a s návrhy postupů pro prosazení relevantních opatření ve prospěch rodin. Obsahem Konceptce budou Odbornou komisí zpracované a doporučené návrhy garantující rozvoj a udržitelnost rodinné politiky v ČR. Konečná verze bude expertním materiálem, který bude předložen k projednání vládě ČR.
- Odborná komise zadá teze pro Zprávu o rodině, ve kterých vymezí formu a obsah této Zprávy.
- Výstupy Odborné komise budou také zpracovány v každoročních Zprávách o činnosti, které budou shrnovat činnost Odborné komise v daném roce.
- Z jednání Odborné komise bude průběžně zveřejňován stav debaty, záznamy z diskuzí, požadavky Odborné komise vůči odborným útvarům ministerstev a dalších orgánů státní správy, podkladové materiály a návrhy směřující k politickému rozhodnutí.